

رابطه مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها

امید سلیمانی

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر- شبکه های کامپیوتری، موسسه آموزش عالی صائب، زنجان، ایران. (نویسنده مسئول).

o.soleymani@bank-day.ir

مهدی صفاری

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

saffarim17@yahoo.com

شماره ۸۵ / پاییز ۱۴۰۲ (جلد دوم) / صص ۱۸۹-۲۰۳
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره ششم)

چکیده

درماندگی مالی پدیده‌ای است که هر سازمانی احتمال مواجه با آن را خواهد داشت، به خصوص اینکه همواره ریسک‌هایی اعم از سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سلامت و ... در حال رخ دادن است. با توجه به نوسانات و اتفاقات احتمالی که همواره در حال رخ دادن هستند، امروزه بحث دانش و ریسک پذیری مالی و تاثیر آن بر موفقیت بانک‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. هدف از این تحقیق تعیین رابطه مدیریت دانش و ریسک‌پذیری مالی با درماندگی مالی بانک‌ها در سال ۱۴۰۲ بود. ابزار پژوهش پرسشنامه ۵ گزینه‌ای بسته محقق ساخته که در بین ۱۰۰ نفر از کارکنان بانک‌ها با روش نمونه گیری هدفمند توزیع گردید. برای پیش بینی متغیر وابسته از رگرسیون استفاده شد. یافته ها نشان داد که بین مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها رابطه ای معنادار و معکوس وجود دارد. همچنین بین ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه ای معنادار و معکوس وجود دارد. بر اساس نتایج تحقیق بانک ها برای فرار از درماندگی مالی باید همواره مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی خود را بر اساس اتفاقات داخلی و خارجی بهبود دهند. با توجه به پیشرفت مستمر دانش و ریسک های موجود بانک ها برای ماندن در صحنه رقابت نمی توانند از سیاست های حفظ ریسک پذیری و مدیریت دانش همراه با مدیریت ریسک های احتمالی دوری گزینند. این تحقیق برای کمک به موفقیت بانک ها دارای ارزش می باشد.

واژگان کلیدی: مدیریت دانش، ریسک پذیری مالی، درماندگی مالی، بانک ها.

مقدمه

بانک ها و موسسات مالی و اعتباری قلب تپنده اقتصاد اند. امروزه، نقش سیستم بانکداری به عنوان کلید توسعه پایدار در سیستم پیچیده اقتصادی انکار ناپذیر است. نقش بانک‌ها سازگار با ماهیت اقتصادی و اجتماعی جوامع در جذب سپرده‌ها و اعطا وام‌ها است، بنابراین می‌توانیم آن‌ها را به عنوان عامل اصلی توسعه پایدار به شمار آوریم. بانک ها همواره با در نظر گرفتن شرایط موجود دانش و ریسک پذیری خود را افزایش می دهند. برای این مهم از دو ابزار مهم مدیریت دانش و ریسک پذیری بهره می برند. بانک ها همواره به موفقیت فکر می‌کنند و کمتر شرکتی به احتمال درماندگی مالی خود فکر می‌کند. با توجه به شرایط پر ریسک امروز بانک‌ها همواره به مواردی که بر کاهش درماندگی مالی موثرند توجه دارند. با توجه به شرایط جامعه و اهمیت بالای مدیریت دانش و انعطاف‌پذیری این تحقیق به دنبال بررسی این است که آیا بین مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه‌ای وجود دارد یا خیر.

از زمان ورود به عصر اقتصاد دانش بنیان، توجه بنگاه ها به دانش باعث شده است که مدیریت دانش سازمانی به موضوع مهمی در فعالیت های مدیریت سازمانی تبدیل شود. تحقیقات مکرراً نشان می دهد که فعالیت های مدیریت دانش بسیار کارآمد، تأثیر مثبتی بر عملیات کسب و کار ایجاد کرده است و هم حوزه دانشگاهی و هم حوزه عملی ارزش مدیریت دانش را برای شرکت ها درک و تشخیص می دهند. مدیریت دانش سازمانی، به ویژه مدیریت دانش ضمنی، نوعی فعالیت است که باید در کل چرخه عملیاتی یک شرکت انجام شود. زمانی که یک شرکت ورشکست می شود و با درماندگی مالی رو به رو می شود، مدیریت دانش که منابع و هزینه بر است کنار گذاشته می شود و منطقه بن بست از فعالیت های مدیریت دانش سازمانی را تشکیل می دهد. اما در واقع، زمانی که یک شرکت قصد دارد از طریق سازماندهی مجدد ورشکستگی، توانایی پرداخت بدهی خود را بازیابی کند، فعالیت های مدیریت دانش هنجاری بیشتری برای جلوگیری از دست رفتن دانش ضمنی شرکت و سایر دارایی های نامشهود مورد نظر است (یو^۱، ۲۰۱۴). در حالت درماندگی مالی ناتوانی شرکت برای بازپرداخت بدهیها موقت بوده ولی در حالت ورشکستگی، دائمی می باشد. در حالت ورشکستگی فعالیت شرکت متوقف شده و به اهداف از پیش تعیین شده خود نمی رسد، یعنی دچار حالت مرگ می شود، در واقع ورشکستگی آخرین مرحله چرخه حیات شرکت می باشد ولی در حالت درماندگی شرکت تنها نشانه هایی از بیماری مالی را نشان می دهد و هنوز دچار مرگ نشده و می توان اقداماتی را جهت بهبود آن انجام داد. هر چقدر میزان ریسک پذیری مالی شرکت بالاتر باشد اقدامات بهتری می توان انجام داد. علت این امر این است که در حال حاضر شرایط اقتصادی دارای نوسانات بالایی می باشد که باید مدام به آن توجه نمود و ریسک ها را کاهش داد (ساترینسو و ابدال^۲، ۲۰۲۱؛ چالاک و همکاران، ۱۳۹۷). بانک ها از این امر مستثنی نیستند و ممکن است با درماندگی مالی رو به رو شوند که عوامل مانند مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی بر روی آن ممکن است در شرایط فعلی اثرگذاری داشته باشد که با توجه به شرایط امروز مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که آیا بین مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه ای معنادار وجود دارد.

امروزه شرایط اقتصادی به گونه ای است که بانک ها با نوسانات زیادی رو به رو هستند. در سال های گذشته نرخ تورم به شدت بالا رفته و از سوی بیماری کرونا نیز نمونه ای از بحران ها بود که برخی بانک ها را با درماندگی مالی رو به رو نمود. در شرایط این چنینی شرکتهای موفق خواهند بود که بتوانند ریسک های مربوطه را مدیریت نمایند. مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی دو عامل اساسی اثرگذار بر پدیده درماندگی مالی هستند که بانک ها باید به آن توجه نمایند. مدیریت دانش هرگونه فرایند یا عمل تولید، کسب، تسخیر، ترویج و جامعه پذیری و کاربرد آن است، در هرجایی که دانش استقرار یابد، یادگیری و عملکرد سازمان را افزایش می دهد. کویتز مدیریت دانش را چنین تعریف می نماید: فرایندی که از آن طریق سازمان به ایجاد سرمایه حاصل از فکر و اندیشه اعضا و دارایی مبتنی بر دانش می پردازد (قربانی، ۱۳۸۸). سازمان ها و محیطی که این سازمان ها در آن به فعالیت مشغولند، شدیداً تغییر یافته اند. سازمان ها ناگزیرند برای سازگاری با محیط متغیر و پر از رقابت، در ساختار خود تجدید نظر کرده و بدین منظور بایستی در مقابل تغییرات محیط انعطاف پذیری و ریسک پذیری بیشتری از خود نشان دهند و همچنین برای مدیریت سرمایه های دانشی خود به روش ها و فنون پیچیده تری نیاز دارند. این موضوع در همه بانک ها مصداق دارد. در این تحقیق بانک ها مورد توجه می باشد. در حال حاضر خدمات بانکی جزء نیازهای مهم جامعه است که بانک ها برای ایفای این نقش باید خود را مجهز به دانش اساسی و مدیریت ریسک های احتمالی نمایند. از اینرو ضرورت دارد که بحث مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی به

¹ Yu

² Sutrisno & Abdul

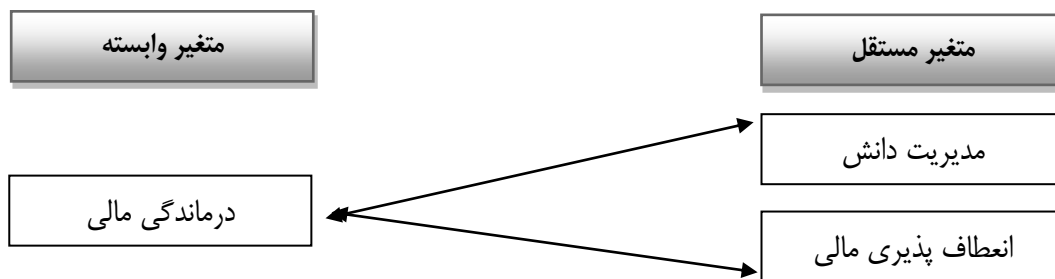
صورت همزمان مورد توجه قرار گیرد تا بانک ها علاوه بر بهبود عملکردشان بتوانند از درماندگی مالی مصون بمانند (آنتونیو و دنیل، ۲۰۱۶).

فرضیه های پژوهش

- ۱- مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.
- ۲- ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.

مدل مفهومی

شکل (۱): مدل مفهومی: ساتریسنو و ابدال (۲۰۲۱)؛ بوشرا^۱ و همکاران (۲۰۱۷)؛ چالاکي و همکاران (۱۳۹۷)

مدیریت دانش

به معنای در دسترس قرار دادن نظام مند اطلاعات و اندوخته های علمی است، به گونه ای که به هنگام نیاز، در اختیار افرادی که نیازمند آن ها هستند، قرار گیرند تا آن ها بتوانند کار روزمره خود را با بازدهی بیشتر و مؤثرتر انجام دهند. پرسشنامه استاندارد مدیریت دانش بوشرا و همکاران (۲۰۱۷) با پنج گویه تحصیل دانش (۶ سوال)، ایجاد دانش (۴ سوال)، مستندسازی دانش (۶ سوال)، انتقال دانش (۴ سوال)، کاربرد دانش (۶ سوال) برای اندازه گیری استفاده می شود.

ریسک پذیری مالی

ریسک پذیری مالی عبارت از توانایی واحد تجاری مبنی بر اقدام مؤثر جهت مقابله با ریسک های موجود می باشد به گونه ای که واحد تجاری بتواند درقبال رویدادها و فرصت های غیرمنتظره واکنش نشان دهد. برای اندازه گیری آن از گویه های تناسب میزان بدهی و سرمایه و همچنین میزان نقدینگی و امثالهم استفاده می شود (ساتریسنو و ابدال، ۲۰۲۱).

درماندگی مالی

کاهش قدرت سودآوری شرکت تعریف می شود که احتمال عدم توانایی بازپرداخت بهره و اصل بدهی را افزایش می دهد. برای اندازه گیری آن از مولفه های مرتبط با سودآوری و پرداخت بدهی ها و موارد مشابه استفاده می شود (چالاکي و همکاران، ۱۳۹۷).

¹ Bushra

پیشینه داخلی

نیکزاد قدیکلایی و شجاعی (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر ریسک پذیری مالی بر توسعه پایدار با توجه به تاثیر همه گیری کوید ۱۹ در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ریسک پذیری مالی تاثیر مثبت و معناداری بر شاخص توسعه پایدار (نرخ بازده دارایی) دارد. همچنین بر اساس نتایج بخش دوم، همه‌گیری کوید نوزده تاثیر تعدیلگر منفی بر رابطه بین ریسک پذیری مالی و توسعه پایدار دارد.

محمدمدی نافچی و علیخانی (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر پیش بینی سود و درماندگی مالی با نقش میانجیگری توانایی مدیران در بانک‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بیان نمودند. نتایج حاکی از آن است که بین پیش بینی سود و توانایی مدیران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و بین درماندگی مالی و توانایی مدیران رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

رحیمی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر مدیریت دانش بر چابکی سازمانی با تاکید بر نقش میانجی‌گری نوآوری سازمانی (نمونه پژوهش: سازمان‌های پروژه محور دفاعی) بیان نمودند که بکارگیری مدیریت دانش، بر چابکی سازمان‌های پروژه محور دفاعی با ضریب ۰/۴۹۸، تاثیر مستقیم، مثبت و معناداری داشته و همچنین می‌تواند از طریق نوآوری سازمانی، با اثری غیرمستقیم و با ضریب ۰/۳۶۳، چابکی سازمانی را بهبود بخشد.

عظیمی و جعفری (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان تاثیر تحولات مدیریت دانش و سازگاری سازمانی بر ابعاد سه‌گانه فرآیند عملکرد داخلی، عملکرد مشتری و یادگیری و رشد انجام دادند. نتایج نشان داد که تاثیر تحولات مدیریت دانش بر فرآیند عملکرد داخلی، عملکرد مشتری و یادگیری و رشد به ترتیب با t -value 6.56، ۴.۹۷ و ۶.۹۲ تایید شدند. ولی تاثیر سازگاری سازمانی بر فرآیند عملکرد داخلی، عملکرد مشتری و یادگیری و رشد به ترتیب با t -value 0.199، ۰.۸۱۹ و ۰.۵۳۱ رد شدند. تاثیر استراتژی شخصی مدیریت دانش بر تحولات مدیریت دانش با t -value 4.74 تایید شد، ولی تاثیر تدوین استراتژی مدیریت دانش بر تحولات مدیریت دانش با t -value 1.69 رد شد.

وقفی و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان تحلیل محتوای درماندگی مالی انجام دادند. افته‌های تحقیق نشان می‌دهد که در ۴۷٪ مقالات موضوع درماندگی مالی به عنوان متغیر مستقل و ۳۲٪ به عنوان متغیر وابسته و ۵۸٪ به عنوان متغیر میانجی مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین حدود ۴۰٪ این مقالات در مجلات حوزه حسابداری به چاپ رسیده‌اند. ۱۲٪ مقالات درماندگی مالی در حوزه مدیریت مالی و ۱۰٪ آنها در حوزه مالی به چاپ رسیده‌اند. نتیجه گیری: بطور کلی می‌توان بیان کرد که پژوهشگران ایرانی علاقه زیادی جهت تحقیق پیرامون درماندگی مالی دارند و همچنین می‌توان عنوان کرد که در پژوهش‌های بررسی شده درماندگی مالی در حوزه حسابداری، حسابرسی و مالی مورد بحث قرار گرفته است که این موضوع نشان از اهمیت حفظ سرمایه سرمایه گذاران می‌باشد.

پارسی و علی پور (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر عدم اطمینان محیطی بر رابطه بین ارزش وجوه نقد و درماندگی مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند که بین ارزش وجوه نقد و درماندگی مالی بانک‌ها رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. به عبارتی با افزایش ارزش وجوه نقد، درماندگی مالی کاهش می‌یابد و برعکس با کاهش ارزش وجوه نقد، درماندگی مالی افزایش می‌یابد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم نیز بیانگر این است که عدم اطمینان محیطی بر رابطه بین ارزش وجوه نقد و درماندگی مالی بانک‌ها تاثیر معناداری دارد.

هدوی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی و رتبه بندی عوامل عمده مؤثر بر درماندگی مالی شرکتهای هواپیمایی در ایران با استفاده از چارچوب فرآیند تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی فازی بیان نمودند که عوامل مالی مهمترین عوامل هستند و تأثیری عمده در ثبات تجاری شرکتهای هواپیمایی دارند. در این میان، درآمد عملیاتی در هر کیلومتر هوایی، متغیر کلیدی این بخش است. عوامل عملیاتی، که نشان دهنده ظرفیت و ساختار هزینه شرکت هستند، در

رتبه بعدی قرار می گیرند، همراه با عامل بار که بالاترین رتبه را در این رده کسب می کند. در میان عوامل محیطی خارجی هوانوردی، قیمت هر لیتر سوخت بالاتر از سایر عوامل رتبه بندی می شود و تاثیر عمده ای بر سودآوری شرکت هواپیمایی دارد. نتایج همچنین نشان می دهد که تورم سالانه و نرخ تولید ناخالص داخلی در کشور تأثیر عمده ای بر پایداری شرکتهای هواپیمایی در کشور را دارد.

گرامی و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی در خصوص رابطه مدیریت دانش با سرمایه فکری، سرمایه اجتماعی و نوآوری شرکت انجام دادند. نتایج مشخص نمود که: بین سرمایه فکری و سرمایه اجتماعی رابطه داشت. مدیریت دانش تاثیر معناداری بر نوآوری داشت. سرمایه فکری و سرمایه اجتماعی بر نوآوری تاثیر داشت. مدیریت دانش با میانجیگری سرمایه فکری و سرمایه اجتماعی بر نوآوری تاثیر داشت.

اسگندری و میرحسینی (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان ثبات مالی بانک و مدیریت ریسک در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که بین ثبات مالی بانک و ریسک اعتباری بانک های بورسی رابطه معنی داری وجود ندارد. بین شاخص های ثبات مالی یعنی متغیرهای نسبت های تامین مالی، نسبت اهرمی، نسبت بدهی به کل سپرده ها با ریسک نقدینگی بانک های بورسی ارتباط معنی داری وجود دارد. بین ثبات مالی بانک و ریسک عملیاتی بانک های بورسی رابطه معنی داری وجود ندارد.

نادری و رستگار (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان به کارگیری روش فراترکیب در روش شناسی مدیریت ریسک عملیاتی بانکی انجام دادند. در نهایت، ۵ مقوله اصلی که عبارت است از ریسک عملیاتی، ارزیابی ریسک، روش های کمی سازی، تحلیل و مدیریت ریسک، ۱۰ مقوله فرعی، ۴۳ مفهوم و ۱۶۹ کد شناسایی شد. نتایج براساس نظر متخصصان با شاخص کاپای ۰/۷۵۶ تأیید شد.

فیضی و برادران حسن زاده (۱۳۹۸) موضوعی در رابطه با رابطه انعطاف پذیری مالی و محدودیت در تامین مالی با متغیر مدیریت سود به عنوان معیاری از عملکرد انجام دادند. یافته ها مشخص نمود که رابطه بین انعطاف پذیری مالی و مدیریت سود واقعی و مصنوعی رد نشد. محدودیت تامین مالی با مدیریت سود مصنوعی رابطه دارد ولی بر مدیریت سود واقعی تاثیر نداشت.

چالاک و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی در رابطه با تاثیر توانایی مدیریت بر درماندگی مالی با توجه به انعطاف پذیری مالی بیان نمودند که رابطه مثبت و معناداری بین توانایی مدیریت و ریسک پذیری مالی وجود دارد. همچنین، نتایج حاکی از وجود رابطه منفی و معنادار بین توانایی مدیریت و ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی شرکت است و نتایج بدست آمده از آزمون سوئل بیانگر آن است که در تبیین رابطه بین توانایی مدیریت و درماندگی مالی، ریسک پذیری مالی نقش میانجی ایفا نمی کند.

حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان تاثیر کیفیت دارایی بر درماندگی مالی بانک ها انجام دادند. یافته ها نشان داد که نسبت های مطالبات غیرجاری به کل تسهیلات پرداختی و هزینه مطالبات غیرجاری تقسیم بر کل تسهیلات پرداختی مربوط به کیفیت دارایی، تاثیر مثبت و معنی داری بر درماندگی مالی بانک ها دارند. همچنین نسبت ذخیره مطالبات غیرجاری تقسیم بر کل تسهیلات پرداختی، تاثیر منفی و خالص تسهیلات پرداختی تقسیم بر کل دارایی، تاثیر منفی بر درماندگی مالی دارند. نسبت کفایت سرمایه نیز تاثیر مثبت و معنی داری بر درماندگی مالی بانک ها دارد.

جان^۱ و همکاران (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان آیا حاکمیت شرکتی اسلامی از ورشکستگی بانک های اسلامی جلوگیری می کند؟ پیامدهای پایداری اقتصادی انجام دادند. نتایج تجربی نشان داد که اندازه هیئت مدیره و جلسات تأثیر مثبت قابل توجهی بر پایداری اقتصادی دارند در حالی که مالکیت مدیریتی تأثیر نامطلوبی بر پایداری اقتصادی نشان داد. جالب

¹ jan

توجه است که تأثیر ناچیز مدیران زن با گنجاندن متغیرهای کنترل شده معنادار شد. در مجموع، یافته‌ها نشان می‌دهد که حاکمیت شرکتی اسلامی ابزاری کارآمد برای ترویج پایداری اقتصادی در بانک‌های اسلامی و جلوگیری از اثرات منفی بحران‌های نوظهور است.

گالتا^۱ و همکاران (۲۰۲۳) رابطه بین امتیازات ترکیبی محیطی، اجتماعی و حاکمیتی (ESG) و ریسک عملیاتی بانک را بررسی نمودند. با استفاده از یک نمونه جهانی از بانک‌های فعال در ۳۵ کشور از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۰، متوجه می‌شویم که نمرات ESG بالاتر ریسک عملیاتی بانک را کاهش می‌دهد. یافته‌ها، قوی برای سوگیری انتخاب و درون‌زایی، نقش مسائل ESG را در زمینه ریسک عملیاتی بانک روشن می‌کند. اثرات، علاوه بر افزایش جذب سرمایه، بر پروفایل شهرت بانک تأثیر می‌گذارد. در نهایت بینش‌های جدیدی را در مورد اهمیت رویکردهای مدیریت ریسک و سیاست‌های بانک در راستای انطباق با اصول ESG و پارادایم‌های مرتبط با آب و هوا ارائه نمودند.

التاف^۲ و همکاران (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان آیا ریسک عملیاتی و حاکمیت شرکتی بر صنعت بانکداری پاکستان تأثیر می‌گذارد؟ انجام دادند. نتایج نشان‌دهنده تأثیر قابل توجه حاکمیت شرکتی و شناسایی ریسک عملیاتی، نظارت و کنترل بر روی شیوه‌های مدیریت ریسک عملیاتی در بانک‌های تجاری پاکستان است.

کاراکارا^۳ و همکاران (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان سواد مالی، درماندگی مالی و ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی افراد در غنا انجام دادند. روابط تایید شد.

ساتریسنو و ابدال (۲۰۲۱) پژوهشی در رابطه با ریسک‌پذیری مالی، ریسک‌درماندگی مالی و ساختار سرمایه انجام دادند. یافته‌ها نشان داد که متغیر ریسک‌درماندگی مالی، فرصت رشد به طور معناداری بر ساختار سرمایه تأثیر می‌گذارد. در حالی که متغیرهای ریسک‌پذیری مالی و ساختار دارایی بر ساختار سرمایه تأثیری ندارند.

آنتونیو و دنیل (۲۰۱۶) پژوهشی در رابطه با مدیریت دانش، انعطاف‌پذیری و عملکرد شرکت با در نظر گرفتن اثرات مشارکت خانواده انجام دادند. نتایج نشان می‌دهد که مدیریت دانش تأثیر مثبتی بر عملکرد شرکت دارد. همچنین، انعطاف‌پذیری ارتباط معناداری با عملکرد شرکت ندارد. با این حال، انعطاف‌پذیری مثبت است و به طور قابل توجهی با مدیریت دانش مرتبط است. علاوه بر این، هیچ رابطه خطی بین مشارکت خانواده در مالکیت و مدیریت و انعطاف‌پذیری و مدیریت دانش در شرکت وجود ندارد.

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ روش از نوع توصیفی - همبستگی است، زیرا ارتباط بین چند متغیر را بررسی می‌کند. از لحاظ هدف نیز کاربردی است، زیرا در بانک‌های ایران کاربرد دارد. این تحقیق یک تحقیق کاربردی (تصمیم‌گرا) است، چرا که تحقیق ما دارای نتایجی است که برای بانک‌ها و دانشگاه‌ها مفید است. از لحاظ نحوه استدلال از نوع استقرایی است، زیرا با آزمون فرضیه‌ها به هدف تحقیق دست می‌یابد. ابزار تحقیق پرسشنامه بود. روایی صوری پرسشنامه با نظرخواه از خبرگان تایید شد. مقدار آلفا برای سه بخش پرسشنامه تحقیق برابر با ۰/۷۷، ۰/۷۷ و ۰/۷۵ و برای کل ۰/۷۶ بدست آمده است که نشانگر پایایی بالای پرسشنامه است.

قلمرو زمانی سال ۱۴۰۲ می‌باشد. قلمرو مکانی بانک‌ها می‌باشد. قلمرو موضوعی نیز موفقیت و بهبود عملکرد است. جامعه آماری تحقیق شامل کارکنان بانک‌های ایرانی موجود در بورس بودند. تعداد نمونه ۱۰۰ نفر افراد در دسترس می‌باشد.

¹ Galetta

² Altaf

³ Karakara

باشد. در جدول زیر شاخصهای مرکزی از جمله میانگین و میانه و شاخصهای پراکندگی از جمله انحراف معیار، کشیدگی و چولگی برای متغیرهای مختلف محاسبه شده است.

جدول (۱): آمار توصیفی برای متغیرهای اصلی تحقیق

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	حداقل	حداکثر
درماندگی مالی	۳	۳	۰/۶۳	۰/۱۳	-۰/۲۹	۱/۴۳	۴/۵۷
ریسک پذیری مالی	۳/۲	۳/۲	۰/۶	-۰/۰۹	-۰/۱۶	۱/۴۴	۴/۷۸
مدیریت دانش	۲/۸۶	۲/۸	۰/۵۸	۰/۲۱	۰/۱۶	۱/۲۰	۴/۴

آمار استنباطی و آزمون فرضیه ها

بررسی نرمال بودن توزیع متغیر وابسته

نرمال بودن متغیرها به اندازه‌ای مهم است که روشهای آماری در یک تقسیم بندی با برقراری این فرض رده بندی میگردند به طوری که تحت نرمال بودن اغلب از آزمونهای پارامتری و در غیر اینصورت از آزمونهای ناپارامتری برای تحلیل بکار میرود. در ادامه با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف^۱ نرمال بودن متغیرها بررسی شده است. آزمون کولموگورف، اسمیرنف، روش ناپارامتری ساده‌ای برای تعیین همگونی اطلاعات تجربی با توزیعهای آماری منتخب است و آنرا با نام اختصاری ks نمایش می‌دهند. فرض صفر و فرض مقابل در این آزمون به صورت زیر نوشته می‌شود.

H_0 : داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی می‌کند.

H_1 : داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند.

همانگونه که در جدول زیر دیده میشود مقدار احتمال معناداری برای تمام متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر یعنی نرمال بودن داده‌ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد در این موارد رد نمیشود یعنی توزیع داده‌ها برای متغیرهای تحقیق مطابق با پیش بینی در آمار توصیفی نرمال است.

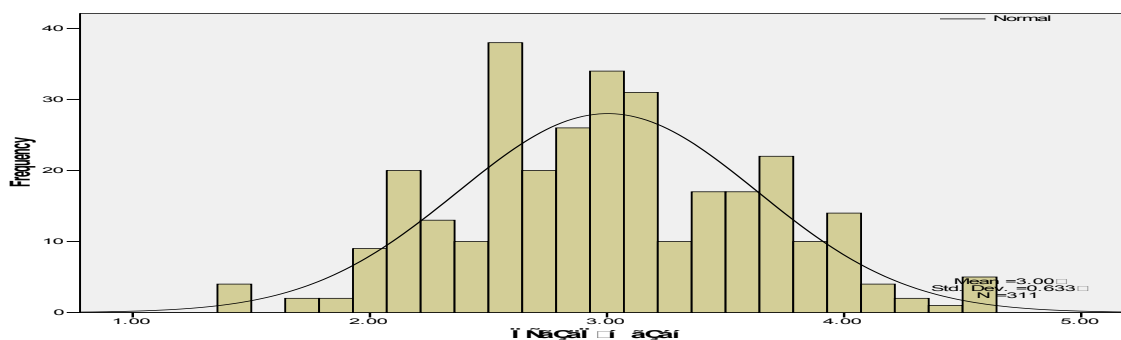
جدول (۲): آزمون کلموگورف اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق

مقدار احتمال	مقدار Z کلموگورف - اسمیرنف	پارامترهای نرمال		متغیر
		انحراف معیار	میانگین	
۰/۱۱	۱/۲	۰/۶	۳	درماندگی مالی

مقدار احتمال معناداری برای درماندگی مالی به ترتیب برابر با ۰/۱۱ است که این مقدار بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر برای این متغیر رد نمیشود. یعنی توزیع متغیر وابسته نرمال است.

¹ Kolmogorev-smirnov test

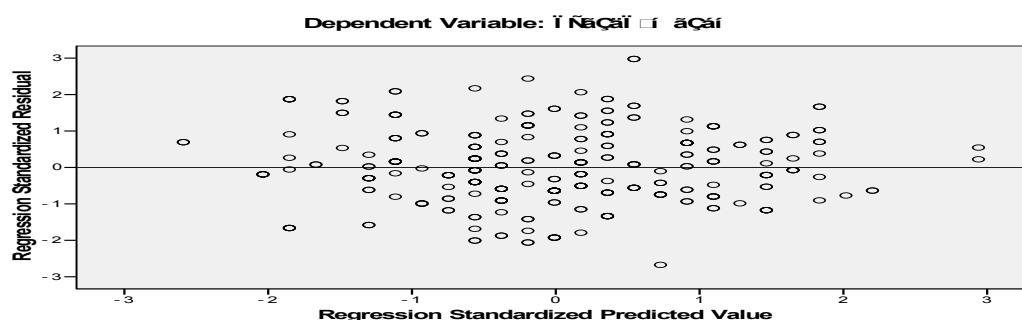
نمودار (۱): پراکنش باقیمانده در مقابل مقادیر برآورد شده جهت تشخیص همسانی

واریانس

نمودارهای باقیمانده در مقابل مقادیر برآورد شده حاوی اطلاعات بسیار مهمی است از جمله اینکه نداشتن الگوی منظم در پراکنش این نقاط میتواند مویدهمسانی واریانس که یکی از پیش فرضهای مدلبندی رگرسیونی است می باشد. در نمودار زیر به این نکته توجه شده است و تقریباً پراکنش در این نمودار تصادفی بوده و الگومند نیست.

Scatterplot

مدل رگرسیون چندگانه

با استفاده از مدل رگرسیون چندگانه به برآورد مدل پرداخته می شود در این مدل تحلیل پارامترها با کنترل متغیرهای دیگر صورت می پذیرد، بنابراین نتایج آن در این شرایط نتایج برآوردها به صورت خالصتری بر متغیر وابسته دیده می شود. لازم به ذکر است که در این تحلیل ابتدا معناداری مدل با جدول تحلیل واریانس به عنوان مهمترین سوال بررسی و پاسخ داده شده است (مقدار احتمال F اگر کمتر از ۰/۰۵ باشد مدل معنادار است) سپس با استفاده از معیار ضریب تعیین شدت همبستگی مدل بررسی شده است. در مرحله سوم و در صورت معنادار بودن مدل، پارامترها برآورد شده اند این بخش با استفاده از جدول ضرایب و آماره t امکانپذیر شده است و در نهایت علایم مناسب بودن شرایط برآوردها یا به عبارتی پیش فرضهای رگرسیون بررسی شده است مهمترین این پیش فرضها و روشهای بررسی و کنترل آنها عبارتند از:

- نرمالیتی با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنف،
- عدم خودهمبستگی باقیماندهها با استفاده از دوربین واتسون
- و عدم همخطی بین متغیرهای مستقل با استفاده از VIF.
- در ادامه به تشریح این روش پرداخته شده است.

برآورد مدل اول با استفاده از تحلیل رگرسیون ساده

ریسک‌پذیری مالی با درماندگی مالی بانک‌ها رابطه معناداری دارد. مدل مفروض به صورت زیر است:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \varepsilon_{it}$$

که در آن X1 متغیر مستقل و متغیر Y متغیر به شرح زیر است.

X1	ریسک‌پذیری مالی
Y	درماندگی مالی

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = 0 \\ H_1 : \beta_1 \neq 0 \end{cases}$$

H₀: مدل معنی‌داری وجود ندارد.

H₁: مدل معنی‌داری وجود دارد.

در جدول زیر نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است:

در جدول زیر مدل برآورد شده است مقدار احتمال معنی‌داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد الگوی معنی‌داری وجود دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۵ است یعنی در حدود ۵۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته درماندگی مالی توسط متغیر مستقل یعنی ریسک‌پذیری مالی بیان می‌گردد. این مقدار نشانگر ارتباط بیشتر از متوسطی بین متغیرهای مستقل با متغیر وابسته است.

مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۷ است مقادیر نزدیک به ۲ حاکی از عدم خودهمبستگی باقیمانده‌ها که یکی دیگر از فروض رگرسیون است را نشان می‌دهد (بنابراین خودهمبستگی بین باقیمانده‌ها وجود ندارد).

جدول (۳): برازش و برآورد پارامترهای مدل اول

پارامترها	مقدار ضرایب	انحراف معیار	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه
مقدار ثابت	۵/۴	۰/۱۴	۳۹/۵	۰/۰۰۰	معنادار و مثبت
ریسک‌پذیری مالی	-۰/۷۵	۰/۰۴	-۱۷/۸	۰/۰۰۰	معنادار و منفی
مقدار F		۳۱۹	مقدار احتمال F		۰/۰۰۰
ضریب تعیین		۰/۵	دوربین واتسون		۱/۷

برای برآورد ضرایب می‌توان فرض‌های زیر را با استفاده از آماره‌های t جزئی انجام داد. فرض صفر و فرض مقابل برای عرض از مبدا یا مقدار ثابت به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_0 = 0 \\ H_1 : \beta_0 \neq 0 \end{cases}$$

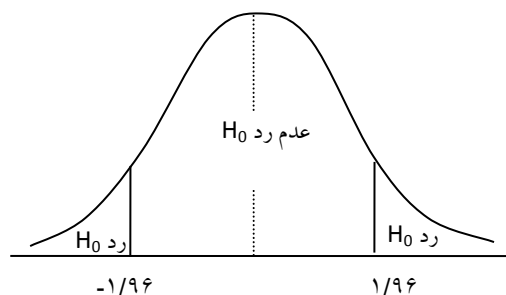
و برای میزان ارتباط متغیرهای مستقل به صورت زیر نوشته میشود:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = 0 \\ H_1 : \beta_1 \neq 0 \end{cases}$$

مقدار آماره آزمون به صورت زیر محاسبه میگردد:

$$t_{\beta_i} = \frac{\beta_i - 0}{S_{\beta_i}} \quad i = 0,1$$

توزیع آماره بالا برای نمونه های بزرگ توزیع نرمال استاندارد است بنابراین ناحیه رد و عدم رد به صورت زیر خواهد بود.

نحوه داوری به این صورت است که اگر مقدار t در ناحیه رد قرار گیرد فرض صفر رد میشود. مقدار آماره t برای ریسک پذیری مالی برابر با $-۱۷/۸۷$ است این مقدار در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد لذا فرض صفر رد میگردد یعنی بین ریسک پذیری مالی و درماندگی مالی رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد.

برآورد مدل دوم با استفاده از تحلیل رگرسیون

مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.

مدل مفروض به صورت زیر است:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_2 X_{i2} + \varepsilon_{it}$$

که در آن X_2 متغیر مستقل و متغیر Y متغیر وابسته به شرح زیر است.

X_2	مدیریت دانش
Y	درماندگی مالی

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = 0 \\ H_1 : \beta_1 \neq 0 \end{cases}$$

H_0 : مدل معنی داری وجود ندارد.

H_1 : مدل معنی داری وجود دارد.

در جدول زیر نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است.

در جدول زیر مدل برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با $۰/۰۰۰$ است. این مقدار کمتر از $۰/۰۵$ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد الگوی معنی داری وجود

دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۳۴ است یعنی در حدود ۳۴ درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی درماندگی مالی توسط مدیریت دانش بیان میگردد. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۸ است.

جدول (۴): برازش و برآورد پارامترهای مدل دوم

پارامترها	مقدار ضرایب	انحراف معیار	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه
مقدار ثابت	۴/۸	۰/۱۵	۳۳	۰/۰۰۰	معنادار و مثبت
مدیریت دانش	-۰/۶	۰/۰۵	-۱۲/۶	۰/۰۰۰	معنادار و منفی
مقدار F		۱۵۸	مقدار احتمال F		۰/۰۰۰
ضریب تعیین		۰/۳۴	دوربین واتسون		۱/۸

مقدار آماره t برای مدیریت دانش برابر با ۱۲/۶- است این مقدار در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد، لذا فرض صفر رد می گردد یعنی بین مدیریت دانش و درماندگی مالی رابطه معنادار و معکوسی وجود دارد. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۳۳ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد. یعنی مقدار عرض از مبدا معنادار است.

برآورد مدل با استفاده از تحلیل رگرسیون چندگانه

مدل مفروض به صورت زیر است:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \varepsilon_{it}$$

که در آن X_2 متغیر مستقل و متغیر Y متغیر وابسته به شرح زیر است.

X1	ریسک پذیری مالی
X2	مدیریت دانش
Y	درماندگی مالی

فرض صفر و فرض مقابل در این مدل به صورت زیر است:

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2 \end{cases}$$

H_0 : مدل معنی داری وجود ندارد.

H_1 : مدل معنی داری وجود دارد.

در جدول زیر نتایج تحلیل رگرسیونی آورده شده است:

در جدول زیر مدل برآورد شده است مقدار احتمال معنی داری F برابر با ۰/۰۰۰ است. این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود یعنی در سطح اطمینان ۹۵ درصد الگوی معنی داری وجود دارد. میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۵۵ است یعنی در حدود ۵۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل بیان می گردد. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۷ است مقادیر VIF (عامل افزایش واریانس) شاخصی برای بررسی همخطی بین متغیرهای مستقل است در صورتیکه مقدار آن بالاتر از ۱۰ باشد احتمال وجود همخطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد. میزان این شاخص برابر با ۱/۵ است.

جدول (۵): برازش و برآورد پارامترهای مدل تلفیقی

نتیجه	VIF	مقدار احتمال	مقدار t	انحراف معیار	مقدار ضرایب	پارامترها
معنادار و مثبت		۰/۰۰۰	۴۰	۰/۱۴	۵/۷	مقدار ثابت
معنادار و منفی	۱/۵۴	۰/۰۰۰	-۱۱/۹	۰/۰۵	-۰/۶	ریسک پذیری مالی
معنادار و منفی	۱/۵۴	۰/۰۰۰	-۵/۲	۰/۰۵	-۰/۲۷	مدیریت دانش
۰/۰۰۰	مقدار احتمال F			۱۸۶	مقدار F	
۱/۷	دوربین واتسون			۰/۵۵	ضریب تعیین	

مقدار آماره t برای ریسک پذیری مالی برابر با ۱۱/۹- (معنادار و منفی) و برای مدیریت دانش برابر با ۵/۲- (معنادار و منفی) است. مقدار آماره t برای عرض از مبدا برابر با ۴۰ است که در سطح اطمینان ۹۵ درصد در ناحیه رد فرض صفر قرار دارد. یعنی مقدار عرض از مبدا معنادار است.

مدل برآوردی به شرح زیر است:

$$\text{درماندگی مالی} = ۵/۶۸ - ۰/۵۹ (\text{ریسک پذیری مالی}) - ۰/۲۷ (\text{مدیریت دانش})$$

بحث و نتیجه گیری

بانک ها نقش مهمی در توسعه اقتصادی دارند. بانک ها همواره با فرض تداوم فعالیت به انجام فعالیت ها می پردازند. بانک ها برای دستیابی به این فرض بایستی مشکلات احتمالی را پیش بینی و موارد موفقیت در شرایط مختلف را در نظر بگیرند. درماندگی مالی وضعیتی است که بانک برای کسب منابع مالی کافی جهت ادامه عملیاتش ناتوان است. در این وضعیت سازمان در تولید وجه نقد کافی برای رفع نیازهایش همچون پرداختها به وامدهندگان توانایی کافی را ندارد. در حالت درماندگی مالی ناتوانی شرکت برای بازپرداخت بدهیها موقت بوده ولی در حالت ورشکستگی، دائمی میباشد. در حالت ورشکستگی فعالیت شرکت متوقف شده و به اهداف از پیش تعیین شده خود نمیرسد، یعنی دچار حالت مرگ میشود، در واقع ورشکستگی آخرین مرحله چرخه حیات شرکت میباشد ولی در حالت درماندگی شرکت تنها نشانه هایی از بیماری مالی را نشان می دهد و هنوز دچار مرگ نشده و میتوان اقداماتی را جهت بهبود آن انجام داد. تحقیقات مکرراً نشان می دهد که فعالیت های مدیریت دانش بسیار کارآمد، تأثیر مثبتی بر عملیات کسب و کار ایجاد کرده است و هم حوزه دانشگاهی و هم حوزه عملی ارزش مدیریت دانش را برای شرکت ها درک و تشخیص می دهند. مدیریت دانش سازمانی، به ویژه مدیریت دانش ضمنی، نوعی فعالیت است که باید در کل چرخه عملیاتی یک شرکت انجام شود. هر چقدر میزان ریسک پذیری مالی شرکت بالاتر باشد اقدامات بهتری می توان انجام داد. علت این امر این است که در حال حاضر شرایط اقتصادی دارای نوسانات بالایی می باشد که باید مدام به آن توجه نمود و ریسک ها را کاهش داد. هدف اصلی این پژوهش عبارت است از:

رابطه مدیریت دانش و ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها و لذا اهداف ویژه به شرح ذیل است:

- تعیین رابطه مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها.
- تعیین رابطه ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها.
- برای دستیابی به این هدف دو فرضیه زیر مورد بررسی و تایید شدند:
- مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.
- ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.

این نتایج نشان می دهد که بانک ها برای ادامه فعالیت خود باید همواره دانش خود را به روز نمایند و ریسک های احتمالی را مورد بررسی و با آنها مبارزه منطقی نمایند. دنیای امروز دنیای پر ریسک و پر تغییری است که دانش های مختلف رو به رشد هستند و همواره بانک ها با خطراتی روبه رو هستند.

نتایج پژوهش های ساتریسنو و ابدال (۲۰۲۱)، آنتونیو و دنیل (۲۰۱۶)، یو (۲۰۱۴)، گرامی و همکاران (۱۴۰۱)، فیضی و برادران حسن زاده (۱۳۹۸)، چالاک و همکاران (۱۳۹۷)، با پژوهش حاضر تا حدی همخوانی داشت. نتایج نشان داد که:

مدیریت دانش با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.

بدین منظور بانک ها همواره باید کارکنان خود را به روز نمایند و دانش مورد نیاز کار آنها را به آنها آموزش دهند. بانک ها باید همواره دانش مرتبط با بانکداری نوین و اسلامی را مورد توجه قرار دهند و با مطالعه دقیق آنها با رقبا مبارزه اساسی داشته باشند. کارکنان باید در شرایطی قرار بگیرند که دانش خود را همواره افزایش دهند و تکنیک های به روز نمودن دانش را فرابگیرند. هیچ فردی نباید دانش خود را تنها متعلق به خود بداند و افرادی که دانش خود را در اختیار دیگران قرار می دهند باید مورد تشویق قرار بگیرند.

ریسک پذیری مالی با درماندگی مالی بانک ها رابطه معناداری دارد.

با توجه به شرایط پر ریسک امروز همواره باید کمیته مدیریت ریسکی در جهت مقابله با ریسک ها و مخاطرات احتمالی در نظر داشته باشند. این کمیته باید به گونه ای ریسک ها را رصد نماید که مدیران و کارکنان همواره آماده مقابله با ریسک های موجود باشند.

به محققان آتی پیشنهاد می شود تحقیقات زیر را انجام دهند و با نتایج این تحقیق مقایسه نمایند:

- شناسایی عوامل موثر بر درماندگی مالی در بانک های موجود در بورس اوراق بهادار.
  - شناسایی عوامل موثر بر افزایش ریسک پذیری مالی در بانک های موجود در بورس اوراق بهادار.
  - شناسایی عوامل موثر بر بهبود مدیریت دانش در بانک های موجود در بورس اوراق بهادار.
- انجام تحقیق حاضر نیز در سایر صنایع موجود در بورس پیشنهاد می شود.

منابع

- ✓ اسگندری، شهلا، میرحسینی، سید محمدرضا، (۱۴۰۱)، ثبات مالی بانک و مدیریت ریسک در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره پنجم، شماره ۶۶، صص ۶۴-۸۷.
- ✓ پارسی، عبدالله، علی پور، سعید، (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر عدم اطمینان محیطی بر رابطه بین ارزش وجوه نقد و درماندگی مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات نوین کاربردی در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دوره ۵، شماره ۴، صص ۱۷-۲۹.
- ✓ چالاک، پری، منصورفر، غلامرضا، کرمی، امیر، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر توانایی مدیریت بر درماندگی مالی با تاکید بر انعطاف پذیری مالی، دانش حسابداری مالی، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱۵۳-۱۸۰.
- ✓ حساس یگانه، دکتر یحیی، حبیبی، دکتر رضا، نازی، بهزاد، (۱۳۹۶)، تاثیر کیفیت دارایی بر درماندگی مالی بانکها، فصلنامه مطالعاتی در مدیریت بانکی و بانکداری اسلامی، شماره ۳، صص ۲۵-۵۸.
- ✓ رحیمی، اکبر، علیوردی زاده، حسین، محمودآبادی، سمیرا، (۱۴۰۲)، بررسی تاثیر مدیریت دانش بر چابکی سازمانی با تاکید بر نقش میانجی گری نوآوری سازمانی (نمونه پژوهش: سازمان های پروژه محور دفاعی)، فصلنامه مدیریت دانش سازمانی، دوره ۶، شماره ۲، صص ۲۱-۵۲.

- ✓ عظیمی، حسین، جعفری، حمیدرضا، (۱۴۰۲)، تاثیر تحولات مدیریت دانش و سازگاری سازمانی بر ابعاد سه‌گانه فرآیند عملکرد داخلی، عملکرد مشتری و یادگیری و رشد، علوم و فنون مدیریت اطلاعات، دوره ۹، شماره ۲، صص ۳۳۹-۳۷۰.
- ✓ فیضی، حمیده، برادران حسن زاده، رسول، (۱۳۹۸)، تاثیر انعطاف‌پذیری مالی و محدودیت در تامین مالی بر مدیریت سود، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۳، صص ۸۵-۱۰۲.
- ✓ قربانی، صابر، (۱۳۸۸)، چستی مدیریت دانش، مجله کار و جامعه، شماره ۱۱۶ و ۱۱۷، صص ۴۸-۵۶.
- ✓ گرامی، آمنه، حمید، صبیحه، غفوریان، عاطفه، (۱۴۰۱)، تاثیر مدیریت دانش بر سرمایه فکری، سرمایه اجتماعی و نوآوری شرکت، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره پنجم، شماره ۶۹، صص ۱۷-۳۶.
- ✓ محمدی نافچی، آرش، علیخانی، شهناز، (۱۴۰۲)، بررسی تاثیر پیش بینی سود و درماندگی مالی با نقش میانجیگری توانایی مدیران در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، دوره ۳، شماره ۲، صص ۳۸-۵۱.
- ✓ نادری، حامد، رستگار، محمد علی، (۱۴۰۱)، به‌کارگیری روش فراترکیب در روش‌شناسی مدیریت ریسک عملیاتی بانکی، مدیریت دارایی و تامین مالی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۱۱۵-۱۳۲.
- ✓ نیکزاد قدیکلایی، مهدیس، شجاعی، سیده محبوبه، (۱۴۰۲)، بررسی تاثیر ریسک‌پذیری مالی بر توسعه پایدار با توجه به تاثیر همه‌گیری کوید ۱۹ در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنکاش مدیریت و حسابداری، شماره ۸، صص ۳۱۵-۳۳۹.
- ✓ هدوی، سهیلا، صادقی مهر، حمیرا، محسنی، رضا، (۱۴۰۱)، بررسی و رتبه‌بندی عوامل عمده مؤثر بر درماندگی مالی شرکت‌های هواپیمایی در ایران با استفاده از چارچوب فرآیند تجزیه و تحلیل سلسله‌مراتبی فازی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، در حال انتشار.
- ✓ وقفی، سید حسام، جوانشیری، حسین، اسکندری، آتنا، نور بخش حسینی، زینب، (۱۴۰۱)، تحلیل محتوای درماندگی مالی، مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۱، صص ۶۵-۸۴.
- ✓ Altaf, K., Ayub, H., Shabbir, M.S. and Usman, M. (2022), "Do operational risk and corporate governance affect the banking industry of Pakistan?", *Review of Economics and Political Science*, Vol. 7 No. 2, pp. 108-123.
- ✓ Antonio J. Carrasco-Hernández, Daniel Jiménez-Jiménez, (2016), Knowledge management, flexibility and firm performance: The effects of family involvement, *European Journal of Family Business*, Volume 6, Issue 2, July–December 2016, Pages 108-117
- ✓ Bushra Meaad Ramadan, Samer Eid Dahiyat, Nick Bontis, Mahmoud Ali Al-dalahmeh, (2017) "Intellectual capital, knowledge management and social capital within the ICT sector in Jordan", *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 18 Issue: 2, pp.437-462
- ✓ Galletta, S., Goodell, J. W., Mazzù, S., & Paltrinieri, A. (2023). Bank reputation and operational risk: The impact of ESG. *Finance Research Letters*, 51, 103494. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103494>
- ✓ Jan, A.A., Lai, F.-W., Shah, S.Q.A., Tahir, M., Hassan, R. and Shad, M.K. (2023), "Does Islamic corporate governance prevent bankruptcy in Islamic banks? Implications for economic sustainability", *Management & Sustainability: An Arab Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- ✓ Karakara, A.A.-W., Sebu, J. and Dasmani, I. (2022), "Financial literacy, financial distress and socioeconomic characteristics of individuals in Ghana", *African Journal of Economic and Management Studies*, Vol. 13 No. 1, pp. 29-48.

- ✓ Sutrisno, Abdul, S., (2021), Financial taking-risk, Bankruptcy Risk And Capital Structure, International Journal of Economics, Business and Management Research, Vol. 5, No.02.
- ✓ Wickramasinghe, N. (2005). The Phenomenon of Duality: The Key to Facilitating the Transition form Knowledge Management to Wisdom for Inquiring Organizations. In Courtney et al. (Eds.), Inquiring organizations: Moving form Knowledge Management to Wisdom. Hershey, PA: Idea Group Publishing.
- ✓ Yu, D., (2014), Knowledge Management under the Background of Enterprise Bankruptcy, Proceedings of the 2014 International Conference on Advanced ICT (ICAICTE 2014), Published by Atlantis Press.